

השתחוי' שנאמר והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, ביהמ"ק לא נבנה אלא בזכות השתחוי' וכו', המתים אינם חיים אלא בזכות השתחוי' וכו'.

היינו שהדבר הכי גדול וקדוש הוא השתחוי' מה שיהודי נכנע ומתבטל כולו להשי"ת, שזה מביא אותו לכל המדרגות עד תחיית המתים.

מאמר שלישי

יום תרועה יהי לכם

א.

בחודש השביעי באחד לחדש וגו' יום תרועה יהי לכם (כמדובר בט). יש להתבונן בלשון הכתוב, שלא מצינו כדוגמתו במקום אחר, שלא נכתב בלשון צווי לתקוע אלא כקביעה שזו עצם מציאותו של ר"ה שהוא יום תרועה, ולא עוד אלא משמעות הפסוק שכל היום כולו הוא יום תרועה, וזה עיצומו של יומא דדינא.

ובזוה"ק פ' פנחס (ח"ג רלא): אשרי העם יודעי תרועה וגו' לא כתיב שומעי או תוקעי תרועה אלא יודעי תרועה, בגין חכימין דדיירין באוירא דארעא קדישא אינון ידעי תרועה, רזא דתרועה כמ"ד (תהלים ב) תרעם בשבט ברזל, מאן עמא כישראל דידעין רזין עילאין דמריהון למיעל קמי' ולא תקשרא בי', וכל אינון דידעי רזא דתרועה יתקרבון למיהך באור פניו דקוב"ה ודא אור קדמאה דגניז קוב"ה לצדיקיא. וע"ד איצטריך למנדע לה. ע"כ. ויש להבין דברי זוה"ק אלו, ומה משמעות יודעי תרועה לפ"ז, דמזה שהזכיר ענין תרעם בשבט ברזל מבואר לכאור' שהתרועה היא שבירת הקליפות והדינים, אך לא כן משמע בכל המשך דבריו ברזא דתרועה דידעין רזין עילאין דמריהון למיעל קמי' ולא תקשרא בי' ויתקרבון למיהך באור פניו דקוב"ה שהוא אור קדמאה דגניז קוב"ה לצדיקי', ומהו הסוד הזה ששייך לענין התרועה. עוד צריך להבין בפ' (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו וכו', שדרשו ע"ז בגמ' (ר"ה ח). איזהו חג שהחודש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה, מדוע איפוא נכתב בלשון רמז בכסה ולא בפירוש תקעו בר"ח תשרי שופר.

ויבואר על יסוד המשל הקדוש מהבעש"ט זי"ע

שהביא בדגל מחנה אפרים (הפטרת פ' תבא) למלך שעשה סביביו מחיצות רבות באחיזת עינים, ובין מחיצה למחיצה ישנם דברים וחיות רעות המאיימים ומבהילים שיראו מגשת אליו לראות באור פני מלך חיים, ואם כי אור פני המלך מאיר בכל העולמות וכבודו מלא כל הארץ, הכתלים והסוככים מסתירים את פני המלך. והנה גם מי שמתגבר ועובר כמה מחיצות אינו יכול להמשיך ומוכרח לסגת לאחור, כי כל חומה וחומה גבוהה ורחבה מראשונה, ורק בן המלך אשר בלבו בוערת אהבת המלך ומעיו המו לו, כשרואה את כל הנעשה מרים קול צעקה במר נפשו א' א' למה עזבתני, וככח לבבו הבורע והנשכר לבא אל אביו מוסר נפשו ומדלג על החומות וכו' ובראות אביו המלך געגועיו ומסירת נפשו מסיר את אחיזת העינים הללו, ואז רואה בן המלך שאין שום מסך ומחיצה המבדילים אלא עולם שכולו אור, והמלך יושב על כסא מלכותו והארץ מאירה מכבודו וכו' (ע"ש באורך). ומפרש עפ"ז את הפסוק אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, תרועה מל' שבירה, שהם יודעים שכל השבירה והמסכים הם רק בהסתר פנים ואחיזת עינים, אך באמת באור פניך יהלכון, אין שום מחיצות מבדילות והארץ מאירה מכבודו. וזה גם ענין ר"ה, שהוא בחי' בכסה ליום חגנו, לשון כיסוי והסתרה, אבל הצדיקים שמרוב הגעגועים אליו ית"ש צועקים במר נפשם א' א' למה עזבתני כי תשוקתם ליהנות מזיו השכינה, להם מגלה הקב"ה אור פני מלך חיים, וזהו נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים.

והנה המשל הזה אינו שייך לענין ר"ה בלבד, אלא הוא ציור כללי מכל מציאות העולם השפל עלי אדמות ומהותו, שכולו בחי' מחיצות ודברים

ואמנם כל בחי' יום הדין הוא בכסה, בכיסוי והעלם, כי הוא זמן של הסתר פנים ומחיצות מפסיקות בין יהודי לאביו שבשמים, ודינים שורים עליו אז, וזה עיצומו של יום ראש השנה, אשר ענן וערפל סביבו המסתירים את אורו ית'. וע"כ ציוה הבורא ית' תקעו בחדש שופר, כי במצב של הסתר העצה שיצחק במר נפשו א' א' למה עזבתני וישבר כל המסכים וכו', ואם יש קטרוגים ושולטני רוגזין שאינם נותנים לעלות לצעקה הזאת, הרי זה כח קול השופר שגנוחי גנח וילולי יליל ומבטא את הצעקה הפנימית של יהודי לאביו שבשמים א' א' למה עזבתני עד כי בוקע טורי רמאי כלשון הזוה"ק (ח"ג צט:). לפי שכוחות הס"ט"א אינם מבינים את משמעות האנחה הפנימית מעומק לבו של יהודי הגנוזה בקול הפשוט הזה ואינם יכולים לעכב בעדה, וקול השופר הולך וחזק ומגיע עד כסא הכבוד, ואז נופלים כל המחיצות והמסכים המסתירים את אורו ית', ונמתקים ממילא כל הדינים. וזו המשמעות של יום תרועה יהי' לכם, לא רק מצות תקיעה, אלא עיצומו של יום הוא תרועה, וכמו שיום כפורים פירושו שעיצומו של יום מכפר, כי זה תפקיד היום הק' שיהודי יריע במר נפשו להשי"ת, עד שישבור כל ההסתרים והמחיצות, והארץ תאיר מכבודו, ואז יתבטלו כל הדינים. כל התפלות והזעקות הם תרועה גדולה אחת, אשר שיאם הוא התרועה ממש, שזה סוד תקיעת שופר.

וזה עומק דברי זוה"ק הנז'. התרועה אמנם ענינה תרועם כשבת ברזל, היינו לשבר את כל המחיצות המפסיקות בין יהודי לאביו שבשמים, ואשרי העם היודע סוד זה, אשרי היודעים איך להתקרב ולהתקשר עם הבורא ית', שהוא סוד התרועה המשברת את המחיצות המפסיקות עד שזוכים להארת הפנים, לראות באור פני מלך חיים, שהכל מאיר מכבודו, ונמתקים כל הדינים. וזה המשך דברי הזוה"ק ודא אור קדמאה דגניז קוב"ה לצדיקיא, האור הזה אור אלקותו ית' גנוז לצדיקים. רק לאלו שאינם מוסרים נפשם לראות באור פני מלך חיים, ואינם חפצים בכלם ונפשם, יש להם מחיצות ודברים מבהילים המפסיקים, אבל הרוצים באמת זוכים לאור אלקותו ע"י הצעקה הגדולה של השופר. ועפ"ז יש לבאר בפ' תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, שע"י השופר מתהפך הכסה, המצב של הסתר פנים ודינים, ליום חגנו, להתמתקת כל הדינים, וקוב"ה חדי עם בניו.

מבהילים המפסיקין בין יהודי לאביו שבשמים, ואף כשמתגבר על כמה מחיצות ותנאים המונעים אותו מלהתקרב אליו ית"ש, שוב עומדים בפניו עוד ועוד דברים מבהילים ומאיימים שלא יעז לגשת אל הקודש, ומסתירים ממנו אור אלקותו ית'. גם כשמתאמץ בעבודתו ית' בתורה ותפלה, עומד הוא בפני מסכים ומחיצות המפסיקים, טמטום המוח והלב, וכל שאר המכשולים שהיצה"ר מכשילו, ובלבד שיצליח להרחיקו מאביו שבשמים שבאורו לא יראה אור. כל כח הס"ט"א ופיתויי היצה"ר לענינים אסורים הם רק כשמסתיר ממנו אורו ית', מפני שבשעה שיש לאדם הארת המוח והלב מאור אלקותו ית' אין ליצה"ר שום שליטה עליו, כי אז מרגיש את האפסיות והכיעור של תענוגי עוה"ז והנאותיו. וכל תכלית התורה והמצוות בבחי' עצות איך להגיע לקירבת אלקותו ית' ולקיים וכו תדבק, כמובא בספה"ק, היינו שהתורה והמצוות נותנים כח ביהודי להתגבר על תאוותיו והנאותיו, שהם הם המחיצות והדברים המבהילים ונסיונות החיים המרחיקים יהודי מהבורא ית'.

ובכלל המחיצות המרחיקים יהודי מהשי"ת יש ענינים יותר דקים, שאמנם אינם מסוג תאוות רעות המרחיקות אותו מעל פני אביו המלך, אלא ששרוי בתנאים כאלו הגורמים לו שיוותר על הרגשת קירבת אלקותו ית', ויסתפק בתורתו ועבודתו כמות שהוא. וכמשל הק' של המגיד הגדול ממזריטש זי"ע, לאדם שרוצה לבוא לפני המלך ואין מניחים אותו להכנס מיד פנימה, והשרים העומדים בשער המלך מפתים אותו ואומרים לו כל מה שאתה רוצה מהמלך יכולים גם אנו לתת לך, ואין לך צורך להכנס להיכלו פנימה, ובדרך זו מפתים אותו שלא יראה באור פני מלך חיים. רק הפיקח האומר איני רוצה כלום ורק רצוננו לראות את מלכנו (מכילתא יתרו יט) מוכרחים לפתוח בפניו את כל השערים ולהכניסו פנימה, כי רק קירבת אלקותו ית' רצונו, ואין דבר שיכול לעמוד לו לשטן.

וזה ענין ר"ה שהוא בכסה ליום חגנו. דהנה ענין יום דין היינו בחי' הסתר פנים, כי בעת הארת פנים לא שורים דינים, וכמ"ד בזוה"ק (ח"ב קלה). רזא דשבת וכו' כד עייל שבתא כל דינין מתעברין מנה, וכמו שפירש בזה מרן מקוברין זי"ע ר"ז גימ' אור', דבמקום שיש אור אין הסתר פנים ואין דינים, וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כולהו ערקין מינה.

שבשמים. ואלו הם ב' החשבונות שיש ליהודי, הן לשבר לבבו בתרועה של שבירה מתוך הכרת החטא, והן להתחזק בתרועה של רעות וחבה מתוך האמונה כי תכלית רצון השי"ת לבל ידח ממנו נדח. ומרומז ב' הענינים בפסוק, אשרי העם יודעי תרועה, שמהכרתם את גודל החטא לבם נשבר בקרבם, ויחד עם זה ה' באור פניך יהלכון, שמתחזקים באמונה שאין השי"ת משליך יהודי מעל פניו.

וזהו ענין השופר, כדאיתא בזוה"ק דבקע כל הני טורי רמאי, שהתקיעות המה האנחה העמוקה מקרב לב יהודי לפני השי"ת שאפי' מלאכים ושרפים אינם מבינים משמעותה, ורק הקב"ה הוא יודע כל מה שמבוטא באנחה זו. והאנחה הזו בוקעת כל הני טורי רמאי ושוברת כל הכתלים והמחיצות והמסכים המבדילים, גם אלו שאינם אחיזת עינים, שהכל מתבטל מגודל ההתקרבות, והוא ע"ד המשל המובא בספה"ק, לב' ידידים שנהי' פירוד ביניהם והי' כואב להם הפירוד מאד, וכשנפגשו יחד נפלו זה על זה בלי אומר ודברים, כשכל אחד מרגיש את הכאב העמוק והרגש שמתחולל בלב חברו על התרחקותם, ואז כבר שוב אינם צריכים בכלל לבקש סליחה ומחילה איש מרעהו. וזהו אשרי העם יודעי תרועה, שיודעים היאך לשבר את עצמם בשברון לב מעולם הבנין.

וגם ב' הענינים שיש בר"ה מרומזים בכתוב, אשרי העם יודעי תרועה היינו שברון הלב ומרירות יום הדין, ה' באור פניך יהלכון הוא ענין כריתת הברית בין קוב"ה וישראל, מה שישראל מכתירים את הקב"ה עליהם למלך וכורתים עמו ברית מחודשת מכאן ולהבא. וזה מרומז ג"כ בסדר התקיעות הכוללים תקיעה ושברים תרועה, הגנוחי גניח וילולי יליל הוא ענין המרירות ושברון הלב, והתקיעה היא ענין הכרת המלוכה וכריתת ברית מחודשת. ואם אמנם לכאורה ב' ענינים אלו סתרי אהדדי, שכאשר יהודי יודע את חשבון העבר שלו, איך מרהיב להכתיר את השי"ת למלך ובהאיך אנפין יקום קמי מלכא, אך האמת היא כי ב' החשבונות משמשים יחדיו אצל יהודי, הן התרועה של שבירה מתוך הכרתו את גודל החטא, והן התרועה של רעות וחבה שלא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' א' עמו ותרועת מלך בו, מכיון שתכלית רצון ה' הוא לבל ידח ממנו נדח, וכמשאחז"ל אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, והיינו שאף המסכים המבדילים והמחיצות של ברזל שנהיו מהחטאים, גם הם לא נוצרו כדי למונעו מלהכנס ולהדיחו ח"ו מעל פני המלך, כי אם למען שיתגבר עליהם ויבקייעם ויכנס אל המלך. וכדכתיב אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' א' ומשם יקחך, שי"ל ע"ד מאמר הבעש"ט הק' זי"ע ע"פ (דברים ד) ובקשתם משם את ה' א' ומצאת, משם דייקא, וכמ"כ כאן דוקא מתוך המצב הזה שנדחך בקצה השמים והנך כבר כה רחוק, משם יקבצך ה' א' ומשם יקחך, כי אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם

ועפ"ז מבואר ענין עשי"ת שדרשוהו חז"ל מהכתוב דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ. דלכאורה קשה, הלא אלו ימי דין ומה משמעות הקירבה הזאת, אך כאמור ע"י התרועה נשברים כל המחיצות והמסכים ומתקרבים לה'.

ב.

והנה על יסוד המשל הנ"ל שהצדיקים הגמורים הנכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, הם אלו שאינם משלימים וצועקים ומדלגים במסי"נ על פני כל המחיצות, עד שרואים שהכל רק הסתר ואחיזת עינים, ונמתקים מהם כל הדינים, וזוכים שה' באור פניך יהלכון. אכן מה יעשה מי שעומדות בפניו מחיצות ממשיות רח"ל, שידעי אינש בנפשי' את מעשיו הרעים שמהם נוצרו מחיצות של ברזל ומסכים המבדילים בינו להשי"ת המסתירים בעדו מלאות באור פני מלך חיים, גם להם יש דרך ע"י השופר. שאשרי העם יודעי תרועה, שע"י התרועה מתבטלים המחיצות והמסכים המבדילים, וזוכים לה' באור פניך יהלכון. והביאור בזה, דהנה תרועה יש בה ב' משמעויות, לשון שבירה ולשון רעות וחבה, ואשרי העם יודעי תרועה שיודעים את ב' המשמעויות של תרועה, שיודעים לשבר את לבם לפני השי"ת, מתוך ההכרה הנכונה בעומק החטא עד שלבו שבור בקרבו לשברי שברים, ויחד עם זה הם יודעים גם שתרועה היא מלשון רעות וחבה, שלא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' א' עמו ותרועת מלך בו, מכיון שתכלית רצון ה' הוא לבל ידח ממנו נדח, וכמשאחז"ל אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, והיינו שאף המסכים המבדילים והמחיצות של ברזל שנהיו מהחטאים, גם הם לא נוצרו כדי למונעו מלהכנס ולהדיחו ח"ו מעל פני המלך, כי אם למען שיתגבר עליהם ויבקייעם ויכנס אל המלך. וכדכתיב אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' א' ומשם יקחך, שי"ל ע"ד מאמר הבעש"ט הק' זי"ע ע"פ (דברים ד) ובקשתם משם את ה' א' ומצאת, משם דייקא, וכמ"כ כאן דוקא מתוך המצב הזה שנדחך בקצה השמים והנך כבר כה רחוק, משם יקבצך ה' א' ומשם יקחך, כי אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם

את גודל החטא, אך מאידך צריך גם לדעת כי ה' באור פניך יהלכון, שרצון השי"ת לכל ידח ממנו נדח, ושגם האובדים מארץ אשור והנדחים מארץ מצרים יבואו וישתחוו לפניו, ובאור פניו יהלכון.

השי"ת ולשפוך שיחו לפניו, גם אחרי שעבר על העבירה החמורה ביותר שבתורה, הרי יהודי זה לא דרך עדיין על מפתן החסידות והיהדות, משום שאף שעליו באמת להיות מאשרי העם יודעי תרועה ולדעת

מאמר רביעי

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם

א.

הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם, היום היינו ראש השנה שבו מתחדשת הבריאה ועמה יש התחדשות הכתרת המלוכה, וביום הזה נהיית לעם. ועד"ז י"ל גם בכתוב לעיל (דברים כו) את ה' האמרת היום להיות לך לא' וללכת בדרכיו ולשמור חקיו ומצותיו ולשמוע בקולו וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה, שיש ביום זה ראש השנה בחי' את ה' האמרת היום, שהוא ענין הכתרת המלך על העם, וגם בחי' וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה, שהקב"ה מקים אתכם להיות לו לעם סגולה.

וזהו מאה"כ תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, שמרומו ג"כ לב' ענינים אלו שיש בר"ה. בכס"ה הוא מלשון במכוסה ממך, ומרומז להסתר של יום הדין, ויום חגנו הוא חלק היום-טוב של ראש השנה, כיון שהוא יום הכתרת המלך ויום כריתת ברית מחודשת בין קוב"ה וישראל, שאין לך חג גדול מזה, וכדכתיב (נחמ"ח) אכלו משמנים ושתו ממתקים כי קדוש היום לאדונינו.

אמנם לכאורה הרי ב' ענינים אלו בכסה ויום חגנו סתרי אהדדי, שיום חגנו ענינו שמחה, ובכסה הוא מרירות יום הדין, ואיך יהי' יהודי בשמחה בהיותו תחת מרירות יום הדין. אכן התשובה ע"ז היא ע"פ מה שהבאנו מבעל התולדות בביאור מאחז"ל שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים גמורים של רשעים גמורים וכינונים. היינו שהספרים נפתחים לפני כל אחד ואחד, שנותנים לכל אחד לכתוב את עצמו באיזה ספר שרוצה, כמאה"כ ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, שיש ספר החיים והטוב הוא ספרן של צדיקים גמורים, אלו

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם לעברך בכרית ה"א ובאלתו אשר ה"א כורת עמך היום, למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לא'. איתא בספה"ק שהיום מרמז לראש השנה, ע"ד דאיתא בזוה"ק פר' בא (ח"ב לב:) עה"פ (איוב א) ויהי היום ויבאו בני האלקים להתייצב על ה' וגו', ויהי היום דא ראש השנה דקוב"ה קאים למידן עלמא. וכמו"כ י"ל הכא אתם נצבים היום, היינו ראש השנה, שביום הזה כולם עומדים לדין.

והנה כבר בארנו שענין ר"ה כלול מב' ענינים, שהוא יום הדין, וגם יום הכתרת המלוכה, כמשאחז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. כי כל ר"ה הוא התחדשות בריאת העולם, ולכן יש בו התחדשות הכתרת המלוכה, ובכלל זה גם כריתת ברית מחודשת בין הקב"ה וישראל. וכריתת הברית היא בב' חלקים, הן מה שישראל ממליכים עליהם את הקב"ה, שזהו ענין הכתרת המלוכה, כדי שתמליכוני עליכם, וכמו"כ נכלל בהכתרה גם מה שהקב"ה מקים את ישראל להיות לו לעם, דאין מלך בלא עם ולמען הכתרת המלך צריך שיהי' עם המכתירו. וזהו פ"י אתם נצבים היום כולכם לפני ה"א, אתם נצבים מרומז לענין הדין שבו נצבים לדין, והמשך הכ' לעברך בכרית ה' א' ובאלתו אשר ה' א' כורת עמך היום למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לא', הוא ענין התחדשות הברית בב' החלקים. וזה גם מרומז בר"ת אלו"ל אני לדודי ודודי לי, אנו בוחרים את הקב"ה למלך והוא בוחר בנו לו לעם. וזהו ג"כ מאה"כ (בפר' כי תבא)